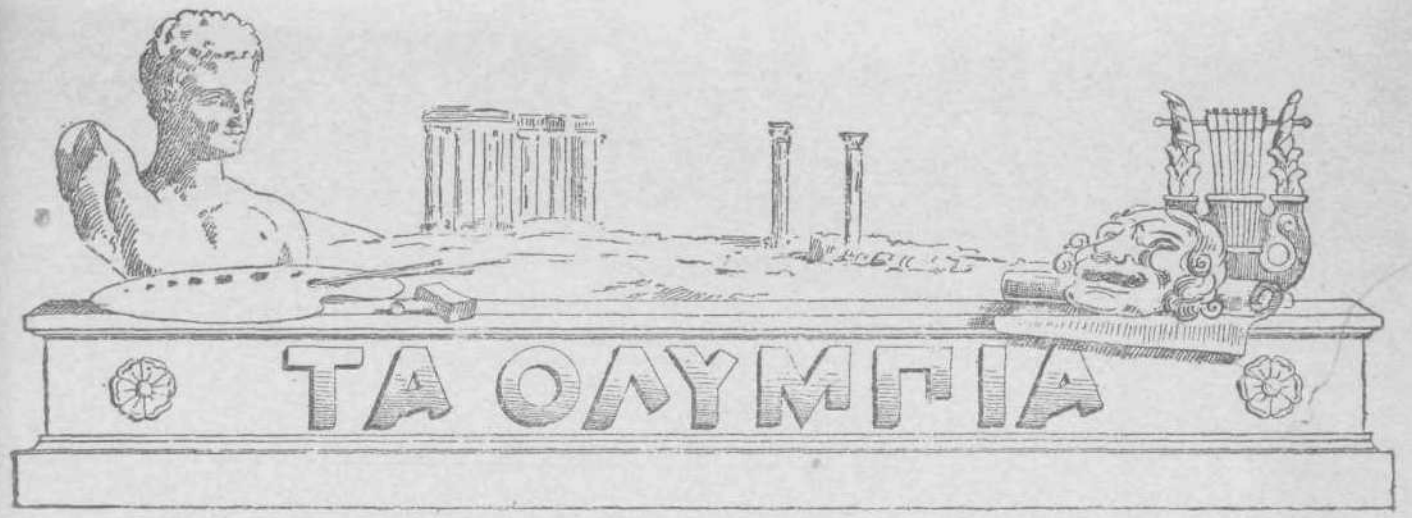

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΑΘΗΝΑΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

Η ΛΕΥΚΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΚΑΤ' ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΛ. ΣΥΛΛΟΓΟΝ

ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΥΠΟ

KARL DIETERICH

[Συνέχεια καὶ τέλος]

Τὸ πατριωτικὸ αἴσθημά του ὅμως εἶνε τόσο βαθὺ σὰν τοῦ Βαλλαωρίτη, μόνον ἡ ἔκφρασίς του εἶνε διαφορετική. Τὸ αἴσθημα τοῦτο ὅμως ριζοβόλησε ὁλοένα περισσότερον στὴ ψυχή του, ὅσο δοκίμασε τὴν πίκρα τῆς ξενιτειᾶς.

Χέρι τί εἶνε ξενιτιά; Μεσ' τὴν καρδιὰ μαχαῖρι,
Βουβὴ λαχτάρα, θάλασσα μακρυὰ 'πὸ περιγιαλι,
Χέρι ποῦ σφίγγει τὸ λαιμό, καταραμένο χέρι!
Τυφλὴ ματιὰ μέσα σὲ φῶς, ὀχιὰ σὲ προσκεφαλι·
Φιλὶ μητρυιᾶς ἐπίδολο, γεμᾶτο φαρμακάδα,
Χωρὶς ἀχτῖνα οὐρανὸς καὶ γῆ χωρὶς Ἑλλάδα!

Καταρᾶται τὸ πρῶτο δέντρο καὶ τὸ πρῶτο χέρι·

«Ὁποῦ τὸ πρῶτο ἔκαμε κασάβι ἀπ τὸν κορμό του·
Γεμᾶτο εἶν' ἀπὸ κορμιὰ τὸ πέλαγος, γεμᾶτο.
Κι' ὁ ἄνθρωπος ἐξέχασε καὶ μάνα καὶ Θεό του.
Ἤπιε λησμονησιᾶς νερὸ μέσα σ' ἀγκάλη ξένη,
Κ' ἐχαθ' ἡ οἰκογένεια καὶ ἡ πατρὶς πεθαίνει!

Ἀποστρέφεται τὸν ἄπατρι κοσμοπολιτισμόν.

Εἰς τῆς γλυκειᾶς πατρίδος μου τὸ μορωμένο χῶμα
Κοσμοπολίτου ἄχαρι λεολοῦδι δὲ φουντώνει.

Καὶ μισῇ τὸν λεγόμενον πολιτισμόν, δηλ. ψευδοευρωπαϊσμόν. Ἐξορκίζει ὅλους, ποῦ θέλουν τὸ καλὸ τῆς πατρίδας, νὰ βάλουν

. . . . . σὲ καθε περιγιαλι
Μιὰ πέτρα, γέροι καὶ παιδιά, ὅλοι μικροὶ μεγάλοι,
Τὸ κῆμα τοῦ πολιτισμοῦ νὰ φράξωμε, νὰ φύγῃ,
Γιατί αὐτὸ κωλ τὴν ψυχή, καὶ τὴν ψυχὴ τὴν πνίγει.

Καὶ μὲ τί φλογισμένη καὶ μαγικὴ φαντασία, μὲ τί ζωηρὰ χρώματα μᾶς ζωγράφησε τὴν ἀθάνατην εἰκόνα ἀπὸ τὴ μάχη τῆς Σαλαμῖνος! Μὲ τί ἐμπαθεια ἐξυπνᾷ ἐμπρός του τὰ δοξασμένα χρόνια τοῦ Θεμιστοκλῆ! Ἀκούει τὸ βρόντο τοῦ κύματος στὸ γυαλὸ καὶ σύνωρα ἀκοῦμε τὸ ἐνθουσιασμένο καρδιογτύπι τοῦ πατριώτη, ἐκεῖ ποῦ τραγουδᾷ·

Σ' αὐτά, σ' αὐτὰ τὰ κύματα, τὰ ἡλιοφωτισμένα,
Σ' αὐτὰ τ' ἀθάνατα νερά, ἐδῶ, τὰ μορωμένα,
Ἐδάφτισ' ἡ Ἐλευθεριὰ τὸν κόσμο μοναχή της.
Καὶ τ' ὄνομά της τοὔδωκε μαζὶ μὲ τὸ σπαθί της!
Θεμιστοκλῆ, Θρασύβουλο, ἐδῶ τὸν ἔχει βγάλει,
Κ' εἶν ἰδική της ἐκκλησιὰ ἐτοῦτο τ' ἀκρογιαλι!

Καὶ στο τέλος ἐξορκίζει τὸν Θεμιστοκλῆ νὰ ξαναέλθῃ νὰ σώσῃ τὴν καϋμένη πατρίδα·

Ἡ θάλασσά σου σὲ ζητεῖ, Θεμιστοκλῆ, σηκώσου!
Καβάλησε τὸ γαλανὸ καὶ πάλι ἄλογό σου.
Τὸν καβαλλάρη του ζητεῖ τὸ ξακουσμένο ἄτι,
Ποῦ ἔχει χαίτη τὸν ἀφρό, τὸ φώσφορο γιὰ μάτι.
Τὸν κόσμο δρόμο δόσε του, τὴ λευτεριὰ σημάδι,
Γιὰ φτερνιστῆρα τὸ βορριᾶ, νὰ διώξῃ τὸ σκοτάδι!

Ἐδῶ μέσα φλογοκαίεται ἡ πύρινη φαντασία τοῦ ἀληθινοῦ ποιητῆ, θρεμμένη ἀπ' τὴν ἄσβεστη ἀγάπη τῆς πατρίδας! Ἡ θάλασσα, ξαπλωμένη μπροστά του, παίρνει ζωὴ καὶ μορφὴ στὴν ψυχή του καὶ σὰν δραμα γεννημένο ἀπο τὰ κύματα. βλέπει τὴν εἰκόνα τοῦ γέρου θαλασσομάχου. Καὶ στὴ θαυματουργὴ φαντασία τοῦ ποιητῆ ὅλη ἡ σκηνὴ τῆς ἀλησμόνητης μάχης μεταμορφώνεται σὲ μιὰν ἀφρόπλαστη ἐκκλησιά. Εἶνε μιὰ ποιητικὴ μαστοριὰ αὐτὴ ἡ περιγραφή.

Εἰς αὐτοὺς τοὺς λαμπροὺς στίχους αἰσθανόμασθε μαζὶ μὲ τὴν μεγαλόκαρδη ἀγάπη στὴν πατρίδα καὶ τὴν γλῶσσα μιᾶς πιστικῆς θεόφοβης καρδιᾶς· φανταζεται ὁ ποιητὴς τὸν ἑαυτό του νὰ κάνῃ προσευχὴ μέσ' τὴν θεώρατην ἐκκλησιὰ τοῦ ὑπαίθρου· μὲ τὴ γήινη ἀγάπη στὴν πατρίδα σμίγει ἡ οὐράνια ἀγάπη στὸ θεό.

Ἰδοὺ τὸ ἄλλο στερεὸ θεμέλιο εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ κακοτύχου μας ποιητῆ· ἡ χριστιανικὴ θρησκεία κ' ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη.

Μὲ τὴ θωριὰ τῆς αἰώνιας θάλασσας εἰς τὸ σωστὸ ποιητὴ ἔρχεται ἡ ἐντύπωσις τοῦ ἀπείρου, τοῦ αἰωνίου τῆς θεότητος Διότι τὸ θεῖκὸ ὑπάρχει διὰ τῆς φύσεως καὶ μέσ' τὴ φύσι. Ὅτι καὶ ἂν λέγουν οἱ φιλόσοφοι κ' οἱ Θεολόγοι γιὰ τὸν Πανθεϊσμό, σὰν φιλοσοφικὸ σύστημα, γιὰ τὸν ποιητὴ πάντα θὰ μείνῃ ἡ εὐγενικώτερη καὶ καθαρώτερη ἔκφρασις τοῦ αἰσθήματός του. καὶ εἶνε ὅλως διόλου ἀδιάφορο ζήτημα. ἂν ὁ Παράσχος ἤτανε πανθεϊστὴς ἢ ὄχι. Ἤτανε ποιητὴς καὶ εἶχε τὸ Θεὸ μέσα του καὶ ἔβλεπε παντοῦ τὴν μυστικὴν ἐνέργειάν του στὸν κόσμο. Ὅποιος βλέπει τὴν ὠμορφιὰ τῆς φύσις καὶ δὲ βλέπει τὸ θεῖκὸ πνεῦμα μέσα της αὐτὸς ἀντικρύζει ἓν' ἄψυχο κορμί. Ὁ ποιητὴς τὴν ἐμψυχώνει, ξεσκεπάζει τὸ μυστήριό της. μᾶς δείχνει μέσ' τὸ μικρὸ ζωΰφιον τὴν ζωντανὴ ἀποτύπωσιν τῆς θεότητος.

Αὐτὸ ἦταν καὶ τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Παράσχου, ποῦ τὸ ξεστόμισε εἰς τὸ συγκινιτικό του ποίημα "Ὅλα προσεύχονται„.

Ὅλα προσεύχονται· καὶ γῆ καὶ οὐρανὸς κ' ἀστέρια,
Καὶ τὰ πουλιὰ ποῦ ἔχουνε στὰ σύννεφα λημέρια,
Καὶ ὅσα ἔχουνε ζωὴ κ' ὅσα ζωὴ δὲν ἔχουν,
Κ' ἐκεῖνα ὅπου ἕρπουνε κ' ἐκεῖνα ὅπου τρέχουν!

Ὅλα προσεύχονται! Τῆς γῆς τὸ ταπεινὸ χορτάρι,
Ὁ ἥλιος ὁ περήφανος, τὸ ἀργυρὸ φεγγάρι,
Ἡ θάλασσα, οἱ ρύακες, τὸ δάσος καὶ ἡ βρύσι·
Δὲν ἀπομένει τίποτε, χωρὶς νὰ προσκυνήσῃ,
Καὶ δίχως νὰ προσευχηθῇ στοῦ κόσμου τὸν πατέρα,
Προσεύχεται καὶ ἡ νυχτιά, προσεύχεται κ' ἡ μέρα,
Κ' ἡ φλόγα ποῦ σηκώνεται ἀπάνω κ' ἀνεβαίνει.
Ὅταν στὰ ἔρημα βουνὰ φτωχὸ βοσκὸ ζεσταίνει.
Προσεύχεται κι' ὁ οὐρανός, σὰν ἔχῃ καλοσύνη,
Κι' ὁ ἥλιος, ὅταν σ' ἄρρωστο ζωὴ καὶ ζέστη δίνει.
. . . . . .

Μόνον ὅποιος ἀρνεῖται τὸ Θεό, ἔχει βουβὸ τὸ στόμα, βουβὴ τὴν καρδιά, δεμένα τὰ χέρια. Εἰς τὸν ἄνθρωπο λοιπὸν τὸν ἄπιστον δείχνει ὁ ποιητὴς τὴν πλάσι σὰν τὸν θεώρατο καθρέφτη τοῦ Θεοῦ. Θυμίζει τοῦ ἀνθρώπου τὴ θεῖκή του καταγωγή. γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τὴν καθαρότητα καὶ τὴν ἀξιοπρέπεια τῆς ψυχῆς του, λέγοντας ("Ἄλγος κραυγή„)·

Νὰ ἔχῃς εἰς τὸ μέτωπον ἀστέρα, ὄχι στέμμα.
Κῦμα καὶ φῶς εἰς τὴν ψυχήν, ἀκτῖνα εἰς τὸ βλέμμα,
Νὰ ἔχῃς πτέρυγ' ἀετοῦ, καὶ δρόμο τὸν αἰθέρα,
Καὶ ὅλα ταῦτα πτέρυγα καὶ κῦμα καὶ ἀστέρα,
Νὰ ρίπτῃς κάτω, ἐμπροσθεν ἢ νάνεω ἢ ἀχρείου.
Εἶνε ὡς νὰ ραπίζεται ἡ ὄψις τοῦ κυρίου!

"Ὀφιν πρὸς ὄψιν τοῦ Θεοῦ νὰ βλέπῃς νὰ σ' ἐμπνεύσῃ
Εἰς τοὺς δακτύλους σου γραφὶς περίβλεπτος νὰ [καίῃ.
Ν' ἀνέρχεσ' εἰς τὰ χείλη σου ἀθάνατόν τι ρῆμα,
Καὶ νὰ πετᾷς τὸν κάλαμον δι' ἄρτου ἔηρσῦ τμῆμα,
Εἶναι ἀγνώριστος σπασμὸς ἀγνώστου μαρτυρίου·
Εἶνε ὡς νὰ ραπίζεται ἡ ὄψις τοῦ Κυρίου!

Μὲ ἀληθινὴ παιδιάτικη καρδιὰ ἐπίστευε τὸ Χριστὸ καὶ τὴν ἀγάπη του. Πόσον ἁπλὰ καὶ ἀθῶα ὁμολογεῖ αὐτὴν τὴν ἀτάλευτή του πίστι·

Χριστέ μου, στὰ πελάγη σου δροσίζω τὴν ψυχή μου,
Καὶ κρίνω κάνω κάτασπρο τ' ἁμαρτωλὸ κορμί μου.
Ὅτι κι' ἂν λένε, σ' ἀγαπῶ, Χριστέ, καὶ σὲ λατρεύω.
Ὅπου κι' ἂν πᾷς, σ' ἀκολουθῶ, τοὺς λόγους σου [πιστεύω.
Δὲν ἐξετάζω ἀπὸ ποῦ ὁ ἥλιος ἀνατέλλει·
Ἂς ἔχω φῶς κι' ἂς ἔρχεται ἀπ' ὅπου καὶ ἂν θέλῃ.

Ναί, σὰν τὸ παιδὶ ἐπίστευε, ἀφοῦ καὶ ὁ Χριστὸς εἶπε νὰ γείνωμε σὰν τὰ παιδιά. Καὶ ἤτανε καταπεισμένος, ὅτι

"ἀπ' τὸν Σωκράτη πιὸ πολλὰ ἕνα παιδὶ γνωρίζει.„

Ἀηδία τοῦ ἦταν ὁ ἄκαρδος ρατιοναλισμός, ποῦ κάνει τὸν ἄνθρωπο ὅλο μυαλὸ καὶ νοῦ καὶ τοῦ βγάζει τὴν καρδιὰ ἀπὸ τὰ στήθια. Ἀηδία τοῦ ἤτανε οἱ ἄθεοι λόγιοι,

«σῶγουν τὸ νοῦ τους ἔρημο καὶ τὴν καρδιά τους [ἄθεια.„

Τὸ φῶς μέσ' τὴν καρδιά μας

«Αὐτὸ τὸ φῶς δὲν ἔχουνε, τὰ σκότη περπατοῦνε,
Γιὰ τοῦτο κάτω πέφτουνε γιὰ αὐτὸ παραλαλοῦνε!„

Δὲν ἐπούλησε τὴν καθαρή του καρδιὰ "γι' ἀμφίβολη ἀλήθεια„

«Καὶ δὲν θρονιάζω τὸ «μηδὲν» στὸ θρόνο τοῦ [Θεοῦ μου·
Ὡσὰν τοὺς πάππους μου κ' ἐγὼ θὰ ζήσω θὰ πε- [θάνω,
Νᾶχω Θεὸ κάτω στὴ γῆ, νᾶχω Θεὸ ἐπάνω!

Σὰν τὸν Κοραῆ ἔτσι καὶ ὁ Παράσχος μὲ ὅλον τὸν σεβασμὸ γιὰ τὰ ἔργα τῶν προγόνων ἐγνώρισε κι' ἀποστρέφονταν τὴν ἠθικὴν βλάβην τῆς ἀρχαίας ἐθνικῆς θρησκείας, ἀποστρέφονταν τὸ ἀποτύπωμα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ἰδανικοῦ, "τὸν πολύμητιν Ὀδυσσέα„, τὸν "πρῶτον τῶν Ἰησουιτῶν„, ὅπως θὰ τὸν ἔλεγε κανείς ὄχι ἄδικα. Ὡραιότατα ὅμως ἀποτύπωσε τὸ ἰδικό του χριστιανικὸ αἴσθημα εἰς ἀντίθεσιν μὲ ἐκεῖνο τῶν ἀρχαίων εἰς τὸ ποίημα „ἀητὲς καὶ σταυρός". Ἕνας ἀητός, τὸ πουλὶ τοῦ Δία, ψηλὰ ἀπ' τὸν Ὄλυμπο ξανοίγει ἕνα μνῆμα μ' ἕνα σταυρὸ ἐπάνω, κατεβαίνει θυμωμένος καὶ χτυπᾷ τὸ σταυρὸ μὲ τὰ φτερά του γιὰ νὰ τὸ ρίξῃ κάτω, βρίζοντας τὸ θεὸ τῶν χριστιανῶν, ποῦ ἐγκρέμνισε τὸ θρόνο τοῦ Ὀλυμπου.

Κ' εἶπ' ἕνα ἀηδόνι, πῶκλεγε σὲ μνήματα θλιμμένα,
Γοριζοντα, τὴν κεφαλή·
Σώπα, περήφανο πουλί,
Εἰδωλολάτρου γέννα!

Τώρα κυττάζοντας ὀπίσω θὰ ἐρωτούσαμεν ξαφνισμένοι· Τέτοιος ἄνθρωπος ἀπὸ τόσο στερεὰν πίστι εἰς τοῦ Θεοῦ τὴ χάρι καὶ εὐσπλαγχνία, ἄνθρωπος, ὁποῦ κατὰ τὴν ἰδική του ὁμολογία σπλαγχνίσθηκε τὸ φονιὰ στὸ μνῆμα, γιατί δὲν εἶχε σταυρό, γιατί δὲν ἔψαλλαν τὰ πουλιὰ οὔτε ἀνθοβολοῦσαν τὰ δέντρα τριγύρω του, ὁποῦ ἐπῆρε ἕνα σταυρὸ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ καὶ τοὔβαζε στὸ ἐρημωμένο μνῆμα — τέτοιος ἄνθρωπος, λέγω, ἤταν ἀπαισιόδοξος, ἀποσύρθηκε ἀπ' τὸν κόσμο, καταφρονοῦσε τοὺς ἀνθρώπους κ' ἐδιάβαζε τὸν Μπάϋρων. Τί ψυχολογικὸ αἴνιγμα! Ψυχοπάθεια, θὰ ἔλεγεν ὁ Lombroso, σηκώνοντας τοὺς ὤμους, παραξενιάρης. παθολογικὸ φαινόμενο πολὺ ἐνδιαφέρον, χωρὶς ἄλλο!—Πρέπει ἀγά γε μὲ τὰ σωστά μας νὰ τὸν κρίνωμεν ἔτσι τὸν Παράσχο, πρέπει νὰ κόψωμε τὸν κόμβον. ἀντὶ νὰ τὸν λύσουμε;

Γιὰ μένα εἶνε λυμένο καὶ γιὰ κάθε προσεκτικὸν παρατηρητὴ ἐπίσης. Ἐγὼ δὲν βλέπω καμμιὰν ἀντιλογία εἰς τὴν οὐσία του. Τὴν πίστιν, ὁποῦ ἔχασε γιὰ τὸν κόσμο, γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἐκράτησε στὸ Θεό, κι' ὅσο ἔχανε τὴν πρώτην. τόσο μεγάλωσε ἡ δευτέρα. κι' ὅταν εἰς τὸν Θεὸν ξαναβρῆκε τὸν ἑαυτό του, ξαναβρῆκε καὶ τὴν πίστιν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. ἡ πίστις, ἡ βαθειὰ θρησκευτικότης του σταλαξε κάτω ἀπὸ τὰ οὐράνια σὰν τὴ ζωογόνο βροχὴ ἀπὸ τὴ σκοτεινὴ συννεφιὰ γιὰ νὰ ποτίσῃ τὴ διψασμένη πλασι 'Ο Παράσχος μυάζει μὲ τὸν Φάουστ, ὁποῦ στὴ στιγμή, ποῦ βάζει τὸ φαρμακοπότηρο στὰ χείλη, ἔξαφνα ἀκούει τὸ πασχαλιάτικο καμπάνισμα καὶ ξεφωνεῖ κατανυκτικῶς·

Τὸ δάκρυό μου χόνεται, ἡ γῆ μὲ ξαναπῆρε!

Γνωρίζομεν τώρα, ὅτι δὲν ἦτο ἔλλειψις, ποῦ ἔκαμε ἀπαισιόδοξον τὸν Παράσχον, ἀλλὰ ἴσια ἴσια ἡ περίσσια του ἀγάπη. ἡ ἀγάπη στὸν πλάστη του. τοῦ ὁποίου τὰ πλάσματα τόσο συχνὰ τὸν ξεχάνουν καὶ καταπατοῦνε. Τὸν ἐλόπησε καὶ ἐζήτησε παρηγοριὰ παράμερα ἀπ' τὸν κόσμο. Ἀλλ' ὅποιος ἀγαπᾷ τὸ Θεό, δὲν μπορεῖ νὰ μισῇ γιὰ πάντα τοὺς ἀνθρώπους.

Ἡ ἀγάπη λοιπὸν εἶνε ἡ ρίζα εἰς τὴν φύσι τοῦ Παράσχου Ἡ ἀγάπη σὲ Θεὸ καὶ πατρίδα τὸν ἔσωσε ἀπὸ τὴν ἀπελπισιά, αὐτὴ ἦταν τὸ βῶθος. ὅπου ἔρριξε τὴν ἄγκορά του μέσ' τὴν φουσκοθαλασσιὰ τῆς ζωῆς. Βλέπομεν τώρα, ὅτι ἡ ἀπαισιοδοξία του κατὰ βάθος εἶχε εὐδαιμονικὴν αἰτίαν, διότι γεννημένη ἀπὸ τὴν ἀγάπη στὸ καλὸ ἤθελε καὶ προξένησε τὸ καλό. Γενναιότατο παράδειγμα τούτου εἶνε τὸ "Ἐλεγεῖον εἰς τὸν Ὀθωνα„, ὁποῦ ὁμολογεῖ τὴν ἁμαρτίαν του ἐναντίον τοῦ κακομοίρη Βασιλιᾶ καὶ μετανοιώνει γιὰ τὴν ἀστόχαστη πράξι τῆς νεότητός του. Εἰς αὐτὸ τὸ ἐξιλεωτικὸ ποίημα ἔστησε τὸ ὡραιότερο μνημεῖον, ὄχι μόνον εἰς τὸν Ὀθωνα. ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἰδικό του χαρακτῆρα, ἂν καὶ ὄχι εἰς τὴ μοῦσά του.

Καὶ πόσες φορὲς εἰς καιροὺς ἐθνικῆς δυστυχίας ἐπῆρε τὴ λύρα γιὰ νὰ κηρύξῃ τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας! Πόσον σπαραχτιπὰ περιγραφει τὰ παθήματα τῆς ὀρφανιᾶς καὶ τῆς φτώχιας!

Δ' ὅλα αὐτὰ καὶ μὲ ὅλην τὴν πικράδα της ἡ ποιησίς του δὲν πικραίνει, ἂν καὶ ριζόνει σὲ μιὰ πικραμένη καρδιά.

Τὸ φῶς καὶ ἡ δροσιὰ τοῦρανοῦ τὴν ἐγλύκαναν, καὶ ἀπὸ τὸ δέντρο τῆς ποιήσ-ώς του ξεφύτρωσαν ἄνθη ποῦ σκορπίζουν ὄχι φαρμάκι. παρὰ βάλσαμο. ὄχι μῖσος καὶ καταφρόνια, παρὰ ἀγάπη κ' εὐσπλαγχνία. Καὶ ἂν πρόκειται μιὰ φορὰ νὰ τοῦ στήσῃ τὸ ἔθνος ἕνα μνημεῖον, ἐγὼ δὲν ξέρω καμμιὰν καλλίτερη ἐπιγραφὴ ἐπάνω του, παρὰ τὸ ἀθάνατο ἐκεῖνο ρητόν, τὸ μεγαλοψυχότερο τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος. διότι μαζὶ μὲ τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα κλεῖει μέσα του σὰν προφητεία καὶ τὴν προαίσθησιν τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος. ὅπως καὶ ὁ Παράσχος ἤταν ἐνθουσιασμένος Ἕλλην καὶ ἐνθουσιασμένος χριστιανὸς δηλαδὴ τὸ ρητὸν τῆς δυστυχισμένης Ἀντιγόνης

"Οὐ γὰρ συνεχθεῖν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν!„

ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

[Συνέχεια καὶ τέλος]

Δαπάναις τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σταδίου νὰ ἀνεγείρεται ἐν τοῖς προπυλαίοις ὁ ἀνδριὰς τοῦ μεγαλειτέρου ὀλυμπιονίκου (τοῦ νικήσαντος εἰς τὸ πένταθλον π. χ. δὲν ἐννοῶ νὰ ἱδρυθῇ πένταθλον, διότι ἀγῶνές τινες π. χ' ἡ ἄρσις τῶν βαρῶν κτλ. εἶναι ἀναχρονισμὸς καὶ οὐδένα σκοπὸν ἔχει πλέον σήμερον), καὶ ὁ βουλόμενος ἰδίαις δαπάναις δύναται νὰ ἀνεγείρῃ τὸν ἐκ μαρμάρου ἀνδριάντα παντὸς ὀλυμπιονίκου, ἢ καὶ τὸν ἑαυτοῦ ἐὰν ἦναι τοιοῦτος. Νὰ στηθῶσι δύο πλάκες μαρμάρινοι καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ νὰ ἀναγράφωνται χρυσοῖς γράμμασι τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν Ἑλλήνων ὀλυμπιονικῶν. ἐν τῇ ἀριστερᾷ δὲ ὁμοίως τὰ τῶν ξένων. Ὁ δίσκος τοῦ Σταδίου νὰ προσφέρηται εἰς τὸν ὀλυμπιονίκην αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἄφιξιν τῶν ξένων ἀθλητῶν νὰ τοὺς ὑποδέχεται ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Σταδίου εἰς τὰ γραφεῖα της ἐγκαρδίως, προσφέρουσα αὐτοῖς νομισματόσημόν τι. ὡς καὶ εἰς τοὺς ἡμετέρους, ὅπερ θὰ χρησιμεύῃ καὶ ὡς διαρκὲς εἰσιτήριον ἐν τῷ Σταδίῳ πρὸ καὶ κατὰ τοὺς ἀγῶνας. Ὁ Βασιλεὺς διὰ τῆς συμπεριφορᾶς αὐτοῦ κατὰ τοὺς ἀγῶνας, ὡς καὶ ἡ Βασιλικὴ οἰκογένεια, προσέφερον ἴσως τὴν σπουδαιοτέραν ὑπηρεσίαν εἰς τὸ ἔθνος, ἀφ' ὅτου βασιλεύει ἐν Ἑλλάδι, καλὸν δὲ καὶ ἅγιον θὰ ἦναι ἂν ἐξακολουθῇ εἰς τὸ πέρας τῶν ἀγώνων νὰ προσκαλῇ ἅπαντας τοὺς ὀλυμπιονίκας εἰς δεῖπνον καὶ μίαν ἄλλην ἡμέραν αὐτοὺς εἰς χορὸν, μεθ' ἁπάντων τῶν λοιπῶν ἀθλητῶν ὡς ἐπίσης καὶ ὁ Διάδοχος εἰς πρόγευμα, καὶ ὁ δῆμος εἰς χορὸν, καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπίων εἰς ἐξοχικὴν ἑστίασιν. Οἱ ἐκ τῶν ὑπουργῶν δὲ δυνάμενοι, ὡς καὶ πᾶς ἰδιώτης ἐκ τῶν πλουσίων, ἂς περιποιηθῶσι πάντας τοὺς ὀλυμπιονίκας καὶ τοὺς ξένους ἀθλητάς, ἕκαστος κατὰ τὸ δοκοῦν. Ἂς περατοῦνται δὲ οἱ ἀγῶνες διὰ λαμπαδηφορίας, ὡς καὶ ἐσχάτως ἐγένετο. Εἰς τὸ μετάλλιον ἑκάστου ὀλυμπιονίκου ἂς ἀποδοθῶσι τιμαὶ παρασήμου, εἰς δὲ τοῦ Ἀβέρωφ στρατηγοῦ διὰ τῶν τιμῶν τούτων καὶ περιποιήσεων, οἱ ξένοι ὀλυμπιονῖκαι ὡς καὶ οἱ ἰδιῶται, θὰ εὐχαριστηθῶσι καὶ θὰ ἐνθουσιασθῶσιν εἰς τοιοῦτον βαθμόν. ὥστε θὰ μεταβληθῶσιν οἴκοθεν εἰς ὑμνητὰς καὶ πανηγυριστὰς τῆς Ἑλλάδος. Εἶναι περιττὸν νὰ προσθέτω ἐνταῦθα, ὅτι πρὸ παντὸς ἄλλου προτιμᾶται ἡ εὐγενὴς συμπεριφορὰ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Σταδίου, ἥτις καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν τελευταίων ἀγώνων, ἐκίνησε τὸν θαυμασμὸν ὅλων τῶν ξένων.

Ἅπαντα ταῦτα ἐὰν μελετηθῶσιν ὑπὸ τῶν καταλλήλων προσώπων ἐμβριθῶς καὶ ἐπισταμένως δυνάμεθα νὰ περιμένωμεν τὰ πάντα.

Ὑπὸ τοιούτους οἰωνοὺς, καὶ μὲ τοιαύτας ἐλπίδας δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν:

Θαρσεῖν χρὴ τάχ' ἄριον ἔσετ' ἄμεινον.

Α. Ν. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ

'Σ ΤΗ ΞΕΝΗΤΕΙΑ

ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ

ΠΑΥΛΙΝΑ (κορασὶς 'Ιταλίς).

['Οδός. Δεξιὰ κατάφωτος οἰκία. 'Αριστερὰ οἰκία σκοτεινή. Νὺξ παγετώδης. Χιονίζει. 'Εγειρομένης τῆς αὐλαίας ἡ σκηνὴ εἶνε κενή· ὄπισθεν τῶν παρασκηνίων ἀκούονται παιδικαὶ κραυγαί. «'Ο ρ γ ά! 'Ο ρ γ ά!»

ΠΑΥΛΙΝΑ (*ὄπισθεν τῶν παρασκηνίων*). Φύγετε ἀπ' ἐκεῖ! 'Αφήσατέ με! Γιατί μὲ πειράζετε; Τί σᾶς ἔκαμα; (*Ὁρμᾷ ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ κρυπτομένη ὄπισθεν τοῦ φανοῦ, παρατηρεῖ ἐκ τῶν παρασκηνίων. Ὁ θόρυβος βαθμηδὸν καταπαύει*). Ἔφυγαν! Δὲν εἶνε κανείς!... Ὤ! Τί κακὰ παιδιὰ ποῦ εἶνε! Γιατί μὲ φορτώνονται, τί τοὺς ἔκαμα; Γιατί νὰ μὲ λένε «'Ορ γ ά»; 'Εγὼ τοὺς τὸ εἶπα πειὰ πόσαις φοραίς, πῶς ὁ μπαμπᾶς καὶ ἡ μαμά μου ἤταν 'Ιταλοί. Αὐτὰ τὰ κακόπαιδα δὲ θέλουνε νὰ τὸ πιστέψουν! Ἄχ! Παναγία μου Παρθένα, Παναγία μου Παρθένα! Τί κρύο ποῦ κάνει! (*Ριγᾷ*). Ἂς πάω στὸ σπίτι! Μὰ πῶς νὰ πάω, ἀφοῦ δὲν ἔχω οὔτε μιὰ πεντάρα; 'Η σπητονοικοκυρὰ θὰ μὲ μαλώσῃ. θὰ μὲ δείρῃ! Καὶ τί φταίω ἐγὼ ἡ κακομοῖρα! Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι φαίνονται σήμερα θυμωμένοι, κατσουφιασμένοι, περνοῦν ὅλοι χωρὶς νὰ μὲ κοττάξουν! Ἄχ! μπαμπά μου, ἄχ! μαμά μου! Γιατί ν' ἀποθάνετε; Ὅταν ἐζοῦσατε σεῖς ἤτανε πειὸ καλλίτερα! Τρία χρόνια μονάχα ἐζήσατε ἐδῶ καὶ μᾶς ἀφήσετε ἐμένα καὶ τὸν Πέππο μόνους. 'σὴ ξενητειά. Ἄχ! τί κρύο ποῦ κάνει! Πῶς ἐξόλιασαν τὰ δακτυλάκιά μου. Ἂς τρέξω, ἴσως καὶ ζεσταθῶ! Ὁ Πέππος ἔτσι ἔκανε πάντα ὅταν ἐκρύωνε. (*Πηδᾷ εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν*). Ὁ καθμένος ὁ Πέππος! Κοντεύει πειὰ μιὰ 'δδομάδα, ποῦ εἶνε ἄρρωστος! Μαζύ του ἤτανε καλλίτερα ἔπαιζε τόσο καλὸ φλάουτο καὶ μᾶς ἔδιναν περισσότερα λεπτά. Ὁ καθμένος ὁ Πέππος! Τώρα θὰ μὲ περμένῃ! Πόσο μὲ παρακαλοῦσε νὰ τοῦ πάω κανένα ζαχαρένιο κουλουράκι, εἶνε τώρα τόσος καιρὸς ποῦ τὸ ζητᾷ, κ' ἐγὼ τοῦ τὸ ὑποσχέθηκα... ναί, τοῦ τὸ ὑποσχέθηκα, μὰ τί νὰ κάμω; Δὲν ἔχω οὔτε ἕνα λεπτό! 'Σ τὸ δρόμο δὲν εἶνε κανένας· καὶ πῶς νὰ τραγουδήσω μὲ τέτοια παγωνιά... κανένας δὲ θὰ μ' ἀκούσῃ. Κάθε ἕνας διάζεται νὰ πάῃ 'ς τὸ σπῆτί του, 'ς τὴ ζεστή του κάμαρα. Ἄχ! τί κρύο ποῦ κάνει! Φοβερὸ κρύο! τρέμουν ὅλα μου τὰ μέσα! Καὶ οὔτε ἕνας διαβάτης! οὔτε ἕνας! (*Ὀπισθεν τῆς σκηνῆς κτυπᾷ ὡρολόγιον*). 'Εννιά. Ὅταν ἐρχόμουνα ἐδῶ, εἶδα πολὺ κόσμο κοντὰ στὴν ἐκκλησία· δὲ ξέρω, νὰ πάω νὰ τείνω τὸ χέρι μου καὶ νὰ 'πῶ: κάμετε τὸ ἔλεός σας γιὰ τὸν Πέππο! Δὲ θὰ μοῦ ἀρνηθοῦν, θὰ μοῦ δώσουν! (*Κινεῖται νὰ προχωρήσῃ καὶ σταματᾷ*). Ὄχι! Ὄχι! Θὰ μὲ πάρουν πάλι γιὰ 'Ὀβργά καὶ θὰ μὲ διώξουν ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά ὅπως μοῦ 'καμαν τὴν περασμένη ἑβδομάδα. Χθὲς πάλι, ἐμπῆκα σ' ἕνα μαγαζὶ γιὰ νὰ ζεσταθῶ. 'Ετραγουδοῦσα τόση ὥρα τραγούδια τῆς πατρίδος μου... μοῦ ἦρθαν δάκρυα 'ς τὰ μάτια· καὶ ὅταν ἐζήτησα τοῦ ἐμπόρου νὰ μοῦ δώσῃ κἄτι τι, ἐκεῖνος ἄρχισε νὰ μὲ περιπαίζῃ, μὲ εἶπε 'Ὀβργὰ καὶ μ' ἔδιωξε! Ἂς ἦνε καλὰ ἀφοῦ μ' ἄφησε κ' ἐξεστάθηκα λιγάκι. (*Ἀπὸ τὴν κατάφωτον οἰκίαν ἀκούεται μουσική: φαιδρὸς χρόνος πόλκας*). Ποῦ εἶνε αὐτό; Ἀ! ἐδῶ εἶνε φαίνεται. (*Ἀνίσταται ἐπὶ στήλης τινος καὶ κρατοῦσα τὸν μονοτῆρα τοῦ φανοῦ παρατηρεῖ πρὸς τὸ μέρος τοῦ παραθύρου*). Ναί, ναί, ἄχ! τί ὡραῖα ποῦ εἶν' ἐκεῖ! Τί φῶτα! Καὶ τί ζεστὰ ποῦ θὰ εἶνε. Καλότυχοι! (*Κατέρχεται τῆς στήλης*). Τί ἄσχημα ποῦ εἶν' ἐδῶ! Σκοτάδι! Ὁ οὐρανὸς σκεπασμένος ἀπὸ σύννεφα, ὄχι σὰν 'ς τὴν πατρίδα ποῦ εἶνε γαλανός, καθαρός, βαθύς! (*Παῦσις*). Ἄχ! δὲν μπορῶ πειὰ! Θὰ πάω σπῆτι! μὰ μὲ τί; (*Ἀνερευνᾷ εἰς τὰ θυλάκιά της*). Οὔτε λεπτό! Τί νὰ γείνῃ, ἂς θυμώσῃ ἡ σπητονοικοκυρά. ἂς μὲ δείρῃ, αὐτὸ δὲν πειράζει! 'Εγὼ θὰ τὰ ὁποφέρω ὅλα· μὰ ὁ Πέππος, ὁ Πέππος μου ὁ καθμένος, ποῦ εἶνε ἄρρωστος, ποῦ δὲν ἔχω νὰ τοῦ πάγω τίποτε! Πῶς θὰ τοῦ τὸ πῶ; Πῶς θὰ τὸν ἰδῶ 'ς τὰ μάτια; Ὄχι. θὰ περιμείνω! Ἴσως ἔτυχε κανένας ἀπ' αὐτὸ τὸ σπῆτι... θὰ πέσω 'ς τὰ πόδια του καὶ θὰ τὸν παρακαλέσω νὰ μοῦ δώσῃ κἄτι τι γιὰ τὸν ἀδερφό μου, ποῦ εἶνε ἄρρωστος. Θὰ περιμείνω.

Τί ὡραῖα ποῦ παίζει ἡ μουσική, θαρρεῖς πῶς τραγουδεῖ κανείς. Ἄχ! καὶ νὰ μὲ προσκαλοῦσαν ἐκεῖ... ὅλοι λέγουν πῶς ἔχω ὡραία φωνή... θὰ τοὺς ἐτραγουδοῦσα ὅλα, ὅλα ὅσα ξέρω καὶ θὰ μοῦδιναν χρήματα. Ἄχ! Θεέ μου, Θεέ μου, πόσο θὰ ἤμουνα εὐτυχισμένη! Καὶ πόσο θὰ ἤτανε εὐχαριστημένος καὶ εὐτυχισμένος καὶ ὁ Πέππος! (*Ἡ μουσικὴ σιγᾷ*). Ἔπαυσε! Ἄχ! πόσο σνενοχωριέμαι τώρα, πόσο φοβοῦμαι! Μοναχὴ μέσ' 'ς τὸ δρόμο. Μοῦ φαίνεται πῶς ἐδυνάμωσε περισσότερο τὸ κρύο. Τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια μου ἐξολιάσανε ὅλως διόλου! Ἀ! Παναγία μου, Παναγία μου! Στεῖλέ μου κανένα διαβάτη! (*Παρατηρεῖ μακράν. Παῦσις. Μὲ ἀπελπιστικὴν φωνήν*). Κανένας! κανένας δὲν ἔρχεται! (*Παῦσις. Παρατηρεῖ καὶ πάλιν*). Τί εἶνε ἐκεῖνο; Διαβάτης τἄχα; Ναί ναί, διαβάτης εἶνε, ἔρχετ' ἐδῶ! Δὲν κάμνω λάθος; Ὄχι, ἐδῶ ἔρχεται! (*Δὲν χιονίζει πειά, καθαρὸς καθαρὸς φαίνεται ὁ κύκλος τῆς σελήνης*). Ποιὸς εἶν' ἐκεῖνος; Τὸ φεγγάρι φωτίζει τὸ πρόσωπό του, εἶνε ὁ γνωστός μου κύριος, ποῦ μιὰ φορὰ μοῦ ἐπρότεινε πολλὰ χρήματα, ποῦ μοῦ εἶπε, πῶς μὲ τὸ ὡραῖο αὐτὸ προσωπάκι ποῦ ἔχω, μπορῶ νὰ γίνω πλουσία. ποῦ μοῦ εἶπε νὰ πάω μαζί 'ς τὸ σπῆτί του. Ἂν πάω 'ς τὸ σπῆτί του θὰ μοῦ δώσῃ χρήματα! Ναί, θὰ πάω! Ἄχ! Θεέ μου, δὲν ἠμπορῶ νὰ κοινήσω τὰ πόδια μου! (*Βαίνει μετὰ κόπου. ἀλλὰ ταχέως σταματᾷ*). Ὄχι, τί κάμνω ἐγώ; Ὁ Πέππος τότε τοῦ γόρισε τῆς πλάταις μὲ ἄσχημο τρόπο τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ μ' ἐμπόδισε μάλιστα νὰ τοῦ ξαναμιλήσω! μοῦ εἶπε πῶς εἶνε κακὸς ἄνθρωπος καὶ μπορεῖ νὰ μὲ καταστρέψῃ... Ὄχι, ὄχι, δὲν χρειάζεται νὰ περιμένω. Ἂς καθήσω, ἴσως περάσῃ κανένας ἄλλος, ἢ ἔβγῃ κανεὶς ἀπὸ τὸ σπῆτι ἐκεῖνο! (*Πηγαίνει καὶ κάθηται ἐπὶ τῆς στήλης, ἐρειδομένη τὰ νῶτα ἐπὶ τοῦ μονοτῆρος τοῦ φανοῦ*).

Νοστάζω καὶ φαίνεται πῶς εἶνε ἀργά! (*Χασμᾶται*). Σᾶ νὰ ἐζέστανε λιγάκι· φαίνεται πῶς πέφτει τὸ πάγος! Δόξα σ' ὁ Θεός! Θὰ μπορῶ καλλίτερα νὰ περμένω!... (*Παῦσις. Κλείει ἀκουσίως τοὺς ὀφθαλμούς*). Ἄχ! τί καλὰ ποῦ εἶνε τώρα! Σὰν νὰ ἤμαι 'ς τὴν πατρίδα μοῦ φαίνεται. Νὰ τὸ σπητάκι μας, τὰ δένδρα εἶνε 'ς τὸν ἀνθό τους, ὁ οὐρανὸς καθαρός, καθαρός, βαθύς. ἄπατος! Θαρρεῖς πῶς εἶνε σκεπασμένος μὲ κλωσταίς, σὰν νὰ ἦνε ἀράχναις! Λεπταίς! λεπταίς! (*Χασμᾶται*). Ἄχ! τί καλὰ ποῦ εἶνε! τί ζεστά! (*Ἡ μουσικὴ παίζει θλιβερὸν βάλς· Ἡ σελήνη κρύπτεται, λαμποκοποῦν τὰ ἄστρα*). Θαρρεῖς πῶς εἶνε ἄγγελοι καὶ τραγουδοῦν μακρυά... μακρυά! Τί ὡραῖα ποῦ θὰ ἦνε ἐκεῖ 'ς τὸν οὐρανό! Καθαρά! φωτεινά! Νά. ἐπέταξαν πουλάκια... τί ὡραῖα πουλάκια. Τί φηλά. φηλὰ ποῦ πάνε! Γιατί νὰ μὴ πετοῦν οἱ ἄνθρωποι;... Νὰ δοκιμάσω κ' ἐγὼ ἴσως... ἴσως μπορέσω... ναί ναί! πετῶ, πετῶ... πῶς λιγόνεται ἡ καρδιά μου... φηλότερα... ψηλότερα!... (*Ἀποκοιμᾶται. Ἡ μουσικὴ ἐξακολουθεῖ νὰ παίζῃ· λοξὴ ἀκτὶς τῆς σελήνης φωτίζει τὸ πρόσωπόν της. Διάττων ἀστὴρ διασχίζει τὸν αἰθέρα διὰ φωτεινῆς γραμμῆς*).

[Μετάφρασις].

ΑΓΑΘ. Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ.

'Σ ΤΗΝ ΑΝΝΑ

Εὐτυχισμένη, ὁλόχαρη,
Ἄννα, σέ βλέπω ἀκόμη 'ς τὰ ὄνειρά μου,
Καθὼς δειλὰ σ' ἐξάνοιξα
Τὴν πρώτη αὐγὴ ποῦ ἐφάνης ἐμπροστά μου.
Καὶ τέτοια ἐμπρὸς 'ς τὴ σκέψι μου
Ἡ ποθητὴ μορφή σου θὰ προβαίνῃ,
Γιατί βαθειὰ 'ς τὰ στήθη μου
Ἡ παιδική σου εἰκόνα πάντα μένει.

⁂

Ἦτο ἡ γλυκειὰ κι' ἀμέριμνη,
Ἦτο ἡ χρυσῆ κι' ὁλόφτερη ἡλικία
Ποῦ τὸ παιδὶ ἀγωνίζεται
Ναῦρῃ 'ς τὸν κόσμο ἀνέσπερη εὐτυχία·
Ναῦρῃ 'ς τὴ γῆ τὴν ἄχαρη
Ὅ,τι τὸ νοῦ, τὸ λογισμό του ὑψόνει,
Ναῦρῃ ἕνα πλάσμα ἀέρινο
Ποῦ τὰ γλυκά του ὀνείρατα χρυσόνει.

⁂

Τότε καὶ σὺ χαρούμενη
Σὰν ἄλλος ἥλιος ἔλαμψες μπροστά μου,
Κ' ἐχρύσωσες τὰ χρόνια μου
Κ' ἔδωσες νέα φτερὰ 'ς τὴ φαντασιά μου.
Θερμὰ ἡ καρδιὰ τὰ πίστευε
Πῶς ἤσουν σὺ τοῦ λογισμοῦ μου εἰκόνα,
Μὰ νὰ πιστέψω μ' ἔκαμες
Πολὺ σκληρὰ πῶς ζοῦσες 'ς τὸν αἰῶνα.

⁂

Θυμοῦμαι μι' ἀναγάλλιασι
Τοῦ γαλανοῦ ματιοῦ σου τὴν ἀκτίδα
Ὅπου σὰ στήλη ἀκίνητος
Ἔμεινα εὐθὺς ὅταν σιμά μου σ' εἶδα.
Τόση ζωὴ αἰσθανόσουνα
Ποῦ ἐμπρὸς σ' ἐσὲ σβενότουνα ἡ δική μου,
Καὶ τὴ χαρὰ ἐδοκίμαζες
Ὅποῦ ἔκρυβε θωρῶντάς σε ἡ ψυχή μου.

⁂

Ὅταν τὸ πόδι ἑτοίμαζες
Εἰς τὸ χορὸ μὲ ξέπλεκο κεφάλι,
Ὅλοι σ' ἐσὲ ἐγυρίζανε
Θαυμάζοντας τ' ἀσύγκριτα τὰ κάλλη.

Ἄλλος τὰ μάτια ἐπαίνευε,
Ἄλλος θερμὰ τοῦ νοῦ σου τὴ λαμπράδα,
Κ' ἐγὼ ἐθωροῦσα ἀκίνητος
Τὰ οὐράνια, ἐσέ, τὸ πέλαο, τὴν πεδιάδα.

⁂

Ὅταν τὰ δάκτυλα ἔτρεχαν,
Ἀπ' ἁρμονικὸ τὸ ὄργανο ἀποπάνω,
Τί 'ς τὴ ψυχὴ αἰσθανόσουνα
Νὰ περιγράψω ὁ δύστυχος δὲ φθάνω!
Ὅλα τ' ἀστέρια ἐλάμπανε
Κ' εὐωδιασμένο ἐρχότουνα τ' ἀέρι
Κ' ἐμὲ ἡ ψυχὴ ἐλαχτάριζε
Ναῦρῃ μιὰ μόνη λέξι νὰ προφέρῃ.

⁂

Μὰ τώρα πάντα ἀνώφελα
Ἐπιθυμῶ ν' ἀκούσω τὴ λαλιά σου,
Γιατί ἂν ἐσὺ μ' ἐμίσησες
Ἦτο σκληρὰ μόνο σ' ἐμὲ ἡ καρδιά σου.
Μὰ τώρα τρέχω ἀνώφελα
Κι' ἀναζητῶ τὰ μάτια, τὴ μορφή σου
Εἰς τὰ κοράσια ἀνάμεσα
Π' ἀγάπησε πιστὰ ἡ ἀθώα ψυχή σου.

⁂

Νὰ μοῦ ἐπαινοῦν τὸ σῶμά σου
Πάντα γροικῶ. τὸ γαλανὸ ὀφθαλμό σου,
Ἀλλὰ δὲ βλέπω ὁ ἔπαινος
Νὰ κοκκινήσῃ πλειὰ τὸ πρόσωπό σου.
Ἀγάλι νὰ στενάζουνε
Πικρὰ γροικῶ, κι' ἀδιάκοπα νὰ κλαῖνε
Καὶ μὲ κεφάλι ὁλόγυρτο.
Ἡ Ἄννα πλειὰ δὲ ζῇ σ' ἐμὲ νὰ λένε.

⁂

Κ' ἐσὺ ἀπ' ἐμπρός μου ἐχάθηκες,
Ἐσβύστηκες μεμιᾶς ὡσὰν ἀστέρι
Ποῦ 'ς τὸν αἰθέρα χύνεται
Σ' εὐωδιακαὶς νυχταὶς τὸ καλοκαῖρι.
Ποτὲ δὲν ἐθυμήθηκες
Πῶς μιὰ μέρα κ' ἐσὺ θὲ νὰ πεθάνῃς
Κι' ὁ θάνατος ἐφάνηκε
Τόσος σκληρὸς ὅσο σ' ἐμένα ἐφάνης.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ! ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

ΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ

Ὅταν, συνοδευόμενος ἀπὸ συμπαθῆ Ἀλεξανδρινὸν συνάδελφόν μου διέθην τὸ κατώφλιον τῆς θύρας τῆς Πατριαρχικῆς αἰθούσης, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπρόκειτο νὰ μᾶς δεχθῇ ὁ Πατριάρχης Σωφρόνιος, μία ἰσχυροτάτη συγκίνησις μὲ κατεῖχεν. Ὁ θρόνος τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἱδρυθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἰησοῦ περιβάλλεται ὑπὸ ἰδιαιτέρας τινος αἴγλης, ἥτις ἐνισχύεται ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ κάθηται σήμερον πρωθιεράρχης σεβάσμιος καὶ πολιὸς εἰς ὃν πλεῖστα ὀφείλει ὁ ἐν Αἰγύπτῳ Ἑλληνισμός.

Ἐπὶ σοφᾷ ἀναπαυτικοῦ ἐκάθητο ὁ Πατριάρχης. Σωρὸς κοκκάλων μᾶλλον, ὁ γέρων αὐτὸς κληρικὸς ὅστις πλησιάζει ἤδη νὰ συμπληρώσῃ αἰῶνα ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του, διατηρεῖ ἀκόμη ἐν τῇ μορφῇ του ὁλόκληρον τὸ σθένος καὶ τὴν ἐπιμονὴν τὰ ὁποῖα διέκριναν τὸν μακρόν του βίον. Οἱ ὀφθαλμοί του ἀστραποβολοῦν ἀκόμη κάτω ἀπὸ τὰς λευκοτάτας του ὀφρεῖς καὶ ἡ γλῶσσά του διετήρησε τὴν τραχύτητά της ἂν καὶ οἱ ὀδόντες κατέπεσαν.

Εἰς τὸν χαρακτῆρα αὐτὸν τὸν ἐπίμονον καὶ ἀδάμαστον τοῦ Σωφρονίου ὀφείλει — ὡς εἶπον ἤδη — πολλὰ ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου. Κληθεὶς πρὸ εἴκοσιν ἓξ ἐτῶν νὰ ἀνέλθῃ τὸν θρόνον τοῦ Ἁγίου Μάρκου εὗρε τὰ πράγματα τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας εἰς οἰκτρὰν τῷ ὄντι κατάστασιν. Αὐτὴ ἡ ἐκλογή του ἀποδεικνύει εἰς ποῖον σημεῖον ἦσαν ἐξηρεθισμένα τὰ πνεύματα. Διότι πραγματικῶς πρωτάκουστον εἶνε ἐκλογὴ ἀνωτέρου κληρικοῦ νὰ προκαλέσῃ τοιαύτην ἀντίδρασιν ὥστε νὰ διεξαχθῇ μὲ κουμπούρια καὶ ράβδους καὶ νὰ μεταβάλῃ τὸ προαύλιον τοῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας εἰς πεδίον μάχης.

Τὴν ἔκρυθμον ὅμως αὐτὴν κατάστασιν ἡ στιβαρὰ τοῦ Πατριάρχου χεὶρ μετέβαλεν εἰς ἥσυχον καὶ προσδευτικὴν ἐπίδοσιν ὑπὸ τὴν δεξιάν του δὲ διεύθυνσιν τὰ Πατριαρχεῖα εἶδον ἡμέρας ἀληθοῦς εὐκλείας.

***

Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ὁ Πατριάρχης ἔσχε τὸ εὐτύχημα νὰ περιστοιχισθῇ ὑπὸ κληρικῶν διαπρεπῶν. Ἐκ τῶν πρώτων ὁ Μητροπολίτης Θηβαΐδος κ. Γερμανὸς Βουρλαΐδης, κληρικὸς διακεκριμένος, μορφώσεως ἀρτίας, πνεύματος σπανίου. Ὁ Σ. Μητροπολίτης Γερμανός, νεώτατος ἀκόμη, εἶναι κάτοχος ξένων γλωσσῶν ἐν αἷς καὶ τῆς Ἀραβικῆς, ἣν ἐξέμαθε τελείως εἰς Ἱεροσόλυμα, εἰς αὐτὸν δὲ ἐνεπιστεύθη ὁ Πατριάρχης τὴν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Αἰγύπτου ἀποστολὴν ἡ ὁποία τόσον προώριστο ν' ἀνυψώσῃ τὸ γόητρον τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας ἐν Αἰγύπτῳ.

Παρὰ τὸν Μητροπολίτην Θηβαΐδος ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Νίκανδρος ὁ Ρωσσομαθής ἤδη ἐν Τύνιδι διαπρεπὴς κληρικὸς καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος κ. Παγώνης συμπληροῦσι τὸ ἀνώτατον προσωπικὸν τοῦ Πατριαρχείου. Καὶ οἱ δύο τελευταῖοι, κληρικοὶ ἀφοσιωμένοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ μεμορφωμένοι ὅσον σπανίως οἱ παρ' ἡμῖν, συνετέλεσαν πολὺ εἰς τὴν ἐπίρρωσιν τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ εἰς τὴν στερέωσιν τοῦ γοήτρου τῆς Ἑλληνικῆς ἐν Αἰγύπτῳ Ἐκκλησίας.

***

Καὶ εἶχε καὶ ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην τοιούτων ἀνδρῶν ἡ Ἑλληνικὴ ἐν Αἰγύπτῳ ἐκκλησία. Αἱ προπαγάνδαι πανταχόθεν ἐργάζονται μετὰ ζήλου καὶ οἱ Κόπται καὶ οἱ Ὀρθόδοξοι Σύροι ἑλκύονται πανταχόθεν νὰ παραιτηθῶσι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία στερουμένη ὁλικῶν μέσων διὰ νὰ τοὺς συγκρατήσῃ ἔχει ἀνάγκην ἀνδρῶν ἀφοσιωμένων καὶ δεξιῶν διὰ τὸ ἐξόχου ἐθνικῆς σημασίας ἔργον της.

Πόσην δὲ ἀνάγκην τοιαύτης συντόνου ἐργασίας ἔχει τὸ ἐν Αἰγύπτῳ ὀρθόδοξον πλήρωμα ἀποδεικνύει καὶ τὸ ἑξῆς γεγονὸς βεβαιωθὲν κατὰ τὴν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν περιοδίαν τοῦ Μητροπολίτου Θηβαΐδος.

Εἰς πλεῖστα ἀπόκεντρα χωρία τῆς Ἄνω Αἰγύπτου εἰς ἐλαχίστην διατελοῦντα συγκοινωνίαν μετὰ τῶν πόλεων, ὑπάρχουσιν Ἕλληνες πρὸ πολλοῦ λησμονήσαντες τὴν γλῶσσάν των καὶ τελείως ἐξαραβισθέντες, ἁπλῶς δὲ τὴν καταγωγήν των μόνον ἐνθυμούμενοι, ὅσοι ἀκόμη τὴν ἐνθυμοῦνται. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ κατώρθωσαν νὰ διατηρήσωσι τὴν πίστιν τῶν πατέρων των, ἀλλ' ἀδυνατοῦντες νὰ πλησιάσωσιν εἰς τὰς πόλεις διὰ νὰ ἀκολουθήσωσι τὰ θρησκευτικά των καθήκοντα, ἀφῆκαν τὰ τέκνα των ἀβάπτιστα, ἤδη δὲ ἐβαπτίσθησαν νεανίαι δεκαοκταετεῖς καὶ δεκαπενταετῆ κοράσια!

Ἐννοεῖται ὅτι ἀπὸ τὰς ἐλλείψεις αὐτὰς ὀφελοῦνται αἱ ξέναι προπαγάνδαι τῶν ὁποίων ἀπόστολοι ἱερεῖς διατρέχουσιν ὁλόκληρον τὴν Αἴγυπτον οὐχὶ σπανίως προσηλυτίζοντες τοὺς Σύρους ἰδίως καὶ τοὺς Κόπτας.

***

Σχετικῶς μὲ τὴν ἄγνοιαν αὐτὴν τῶν κατοίκων οἵτινες ἐχάθησαν εἰς τ' ἀπώτατα τῆς Αἰγύπτου σημεῖα, δὲν κρίνω ἄσκοπον νὰ παραθέσω τὸ ἑξῆς γεγονός:

Ἐταξείδευα μετὰ φίλου Ἄγγλου εἰς μίαν τῶν μᾶλλον ἀποκέντρων ἐπαρχιῶν τῆς Αἰγύπτου. Ἐπὶ ὥρας ἤδη τὰ ἄλογά μας ἐβάδιζον διὰ μέσου ποκνοῦ καλαμῶνος, τοῦ ὁποίου τὸ τέλος δὲν ἐφαίνετο. Κατάκοποι ἡμεῖς ἀπομακρύνοντες μετὰ κόπου τὰ καλάμια τὰ ὁποῖα ἠπείλουν νὰ μᾶς ξεσχίσουν, ματαίως προσεπαθούσαμεν νὰ διακρίνωμεν καλύβην εἰς τὴν ὁποίαν νὰ καταφύγωμεν. Αἴφνης ὁ προπορευόμενος Σάϊς μᾶς ἔδειξε χαμηλὸν οἰκίσκον φελλάχου, χωμένον μέσα εἰς τὰ καλάμια, εἰς τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ περάσωμεν τὴν νύκτα.

Ὁ φελλάχος — τέλειος μάλιστα τύπος φελλάχου — μᾶς ὑπεδέχθη εἰς τὴν θύραν ταπεινῶς καὶ μετ' ὀλίγον ὅπως ὅπως ἐκοιμήθημεν κάτω ἀπὸ τὴν σκιάδα. Ὅταν ἐξυπνήσαμεν ὁ φελλάχος μᾶς ἐκλησίασε μὲ ὅρος δύσθυμον.

— Νὰ μὲ συγχωρέσετε, χαβαγκάδες, ποῦ δὲν ἔχω τίποτε νὰ σᾶς ψτειάσω. κουκιὰ μονάχα· ἐσεῖς ὅμως ἂν θέλετε σᾶς σφάζω καμμιὰ κόττα. Δὲν πειράζει. ἐσεῖς εἴσασθε ὁδοιπόροι ἀλλὰ ἐγὼ δὲν θὰ φάω.

Τὸν παρετηρήσαμε περιέργως.

— Γιατί δὲν θὰ φᾷς, γιὰ σίτι;

— Ἐγὼ ἔχω μεγάλη Τετάρτη σήμερα. Εἶμαι Χριστιανὸς καὶ νηστεύω.

Τότε μόνον ἐπρόσεξα ὅτι πρὸ ὀλίγου ἀκόμη εἶχε φωνάξει τὰ δύω παιδιά του Γκόργην τὸ ἕνα καὶ Νικόλαν τὸν ἄλλο καὶ τὸν ἠρώτησα πῶς ἔτυχε νὰ εἶνε ὀρθόδοξος. Ἡ ἱστορία του ἦτο ἁπλουστάτη καὶ κοινοτάτη εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη. Ὁ πάππος του εἶχεν ἐγκατασταθῆ ἐκεῖ ἐπὶ Μεχμὲτ Ἀλῆ ἐλθὼν ἀπὸ τὴν Σύμην· τὰ παιδιά γεννηθέντα μεταξὺ ἀράβων ἔχασαν πλέον τὴν ἑλληνικήν των γλῶσσαν καὶ μόνον ἡ θρησκεία τὸν διετήρισεν ἀκόμη συνδεδεμένον μὲ τὴν πρώτην του καταγωγήν.

Ὅταν ὁ Ἄγγος φίλος μου εἶπεν εἰς τὸν ἀπολεσθέντα ἐκεῖνον Ἕλληνα ὅτι εἶμαι Ἕλλην κ' ἐγὼ κ' ἔρχομαι ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ἐκεῖνος μ' ἐπλησίασεν ἠσπάσθη εὐσεβῶς τὸ χέρι μου καὶ δύω χονδρὰ δάκρυα κατεκύλησαν ἀπὸ τὰ μάτια του.

Ο ΑΒΕΡΩΦ

Τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Ἠπειρώτου δὲν ἔχει ἰσόπαλον ἐν τῇ δημοτικότητι. Εἰς τοὺς δρόμους τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ἔχων ὄρεξιν νὰ παρατηρῇ τὰς ἐπιγραφάς, θὰ ἴδῃ κάθε εἴδους καταστήματα, ἀπὸ καφενεῖα ἕως ξενοδοχεῖα καὶ ἀπὸ συμβολαιογραφεῖα ἕως πατσατζίδικα, τιμώμενα ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀβέρωφ, καὶ θὰ καπνίσῃ σιγάρα φέροντα τὴν εἰκόνα του, καὶ θὰ γράψῃ μὲ μολυβδίδας φερούσας χαραγμένον τὸ ὄνομά του, ἀδύνατον δὲ νὰ εἰσέλθῃ εἰς οἰκίαν, εἰς τὴν ὁποίαν παρὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου νὰ μὴν ὑπάρχῃ καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Ἀβέρωφ.

Τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς λατρείας, ὑπερβολικὸν ὅπως κάθε ἑλληνικὸν καὶ ἰδίως ἀθηναϊκὸν αἴσθημα. θὰ ἔμενεν ἀδικαιολόγητον, προκειμένου περὶ παντὸς ἄλλου πλὴν τοῦ Ἀβέρωφ. Ὁ γενναῖος ὅμως Ἠπειρώτης κατέστη ἄξιος ὅλου αὐτοῦ τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῆς λατρείας. ὄχι μόνον διὰ τὴν γενναίαν, ἀλλὰ τὴν σκόπιμον διάθεσιν τοῦ πλούτου του.

***

Εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀβέρωφ ἔχει ἀποκρυσταλλωθῆ πλέον ἡ ἰδέα τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπὶ τῶν ἄλλων φυλῶν τῆς χερσονήσου τοῦ Αἵμου. Ἀλλὰ πῶς ἐννοεῖ νὰ στερεώσῃ τὴν ἐπικράτησιν αὐτήν, τὸ ἐπέδειξεν ἤδη πολυτρόπως.

Κάποτε. ἐπὶ τῇ ἑορτῇ του, τὸ συμβούλιον ἑνὸς σωματείου παρουσιάσθη πρὸς αὐτὸν καὶ ἐπειδὴ τότε ἐγένετο λόγος περὶ ἀγορᾶς ἐκ μέρους τῆς ἑλληνικῆς παροικίας τῆς Αἰγύπτου ἑνὸς θωρηκτοῦ, εἷς ἐκ τῶν συμβούλων ἔφερε τὸν λόγον καὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ.

— Ἀπὸ σᾶς, κύριε πρόεδρε, περιμένομεν τὴν μεγαλειτέραν προσφοράν.

— Νὰ μὴ τὴν περιμένετε, ἀπήντησεν ὁ Ἀβέρωφ.

— Μπά... Ἀλλὰ διατί;

— Ἐγὼ δὲν δίνω λεπτὰ γιὰ καράβια καὶ γιὰ πολέμους. Σχολεῖα θέλετε; Ἕτοιμος. Πρὶν κάμετε στρατιώτας, κάμετε δασκάλους καὶ παπάδες·

Καὶ μετὰ τὴν ψυχρολουσίαν αὐτὴν ὁ Ἀβέρωφ ἀπέστειλε γενναῖον ποσὸν διὰ κάποιον ἐθνικὸν κίνημα, τότε παρασκευαζόμενον.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι οὐδέποτε αἱ ἀνάγκαι τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος τῆς Αἰγύπτου εὗρον προθυμώτερον αὐτοῦ νὰ ἀναλάβῃ τὴν πλήρωσίν των. Πρὶν ἀκόμη ἡ κοινότης τῆς Ἀλεξανδρείας εὐτυχήσῃ νὰ ἔχῃ τὸν Ἀβέρωφ πρόεδρον, κατάχρεως εἰς δύο ἢ τρεῖς ξένους, ἀνέμενεν ἐναγωνίως τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν τὰ κτήματά της — καὶ πρώτη πρώτη ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησία — θὰ περιήρχοντο εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Ἑβραίων καὶ Σύρων δανειστῶν. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ἀβέρωφ ἐπῆλθεν εὐτυχῶς ὡς θεὸς ἀπὸ μηχανῆς καὶ αἱ πρῶται ἡγεμονικαὶ δωρεαὶ του ἐξήλειψαν τὰ παλαιὰ χρέη ὅλα καὶ ἀπέδωκαν εἰς τὴν κοινότητα τὰ κτήματά της.

***

Τὸ ἀπέριττον καὶ ἁπλούστατον διαμέρισμα τῆς οἰκίας Βολωνάκη, ὅπου κατοικεῖ ὁ Ἀβέρωφ, δὲν περιέχει τίποτε τὸ ἀποκαλύπτον ὅτι κατοικεῖται ἀπὸ ἕνα τῶν πλουσιωτέρων Ἑλλήνων. Μόνον αἱ εἰκόνες αἱ κοσμοῦσαι τοὺς τοίχους, εἰκόνες τέχνης καὶ ἀξίας, τῆς προσδίδουν μουσεῖου μᾶλλον παρὰ ἰδιωτικῆς κατοικίας τύπον. Κάποτε ἐξέφραζον τὴν ἀπορίαν μου εἰς τὸν Ἀβέρωφ διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀπὸ τοῦ μουσείου αὐτοῦ εἰκόνων Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν.

— Εἶναι ἀλήθεια, μοῦ εἶπεν, ὅτι δὲν ἔχω ἑλληνικὰς εἰκόνας. Ἀλλὰ τί νὰ σοῦ κάμω; Κανεὶς Ἕλλην ζωγράφος δὲν ἐσκέφθη νὰ... μοῦ χαρίσῃ καμμίαν.

Καὶ ἐμειδίασεν ἀναλογισθεὶς ἴσως πόσα τοῦ ἐστοίχισε τὸ χάρισμα, τὸ ὁποῖον τοῦ ἔκαμαν οἱ ξένοι.

***

Δικαιολογημένη λοιπὸν ἡ λατρεία δι' ἧς περιβάλλει τὸν Ἀβέρωφ ὁ ἐν Αἰγύπτῳ Ἑλληνισμὸς καὶ δίκαιος ὁ ἐνθουσιασμὸς μὲ τὸν ὁποῖον πανηγυρίζει τὴν ἑορτήν του κατὰ τὴν 23 Ἀπριλίου ὅτε ἡ Ἀλεξάνδρεια κυριολεκτικῶς καίεται. Ὁ ἀγαθὸς πρεσβύτης ὑποδέχεται πάντα ταῦτα ἐν συγκινήσει καὶ μετὰ δακρύων ἀπαντᾷ εἰς τὰς πανταχόθεν ἀπευθυνομένας αὐτῷ ἐνδείξεις τοῦ σεβασμοῦ.

Ἡ εὐαισθησία αὕτη τὴν ὁποίαν δὲν κατεν ίκησαν αἱ ἕως τώρα ἀποθεώσεις εἶναι καὶ ὁ κυριώτερος λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Ἀβέρωφ ἠρνήθη νὰ ἐπισκεφθῇ μέχρι τοῦδε τὰς Ἀθήνας. Ὁ κόσμος ὅμως ὁ πολύς, ἀδυνατῶν νὰ πιστεύσῃ ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία ἔπλασε μῦθον διὰ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἐπίμονον τοῦ μεγάλου πατριώτου ἄρνησιν.

Διηγοῦνται δηλαδὴ ὅτι ὅταν ἦτο νέος ἀκόμη ὁ Ἀβέρωφ μία Ἀθιγγανὶς ἡ ὁποία προέλεγε τὴν τύχην ἐκύτταξε καὶ τοῦ Ἀβέρωφ τὴν χεῖρα καὶ τὸν διεβεβαίωσεν ὅτι θὰ γίνῃ εἷς τῶν πλουσιωτέρων καὶ μεγαλειτέρων τῆς Ἑλλάδος ἀνδρῶν ἤρκει ὅμως νὰ μὴ ταξειδεύσῃ διότι κατὰ τὸ ταξείδιον θὰ ἐπνίγετο.

Ὁ γηραιὸς πρόεδρος τῆς Κοινότητος Ἀλεξανδρείας ὁσάκις τοῦ διηγοῦνται τὴν περὶ αὐτοῦ κυκλοφορήσασαν δεισιδαιμονίαν μειδιᾷ ἀλλά... δὲν ταξειδεύει.

Ο ΤΥΠΟΣ

Ὅταν τὴν ἐπομένην τῆς ἀφίξεώς μου ἀνεγίνωσκα τὴν περὶ αὐτῆς εἴδησιν εἰς μίαν ἐκ τῶν τριῶν Ἑλληνικῶν ἐφημερίδων δὲν μὲ ἐξέπληξεν ἡ τελειότης τῶν ρεπορτάζ ἡ ὁποία ἀπαιτεῖται διὰ ν' ἀνακαλυφθοῦν καὶ τὰ τόσον ἀσήμαντα γεγονότα ὅσον ὅτι τὸ συμβὰν αὐτὸ τῆς ἀφ.ξεώς μου εἶχε τοποθετηθῆ μεταξὺ μιᾶς πυρκαϊᾶς καταστρεψάσης ἕνδεκα οἰκίας ἑνὸς διαφόρου περὶ τῆς πολιτικῆς τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὸ ζήτημα τῶν Δρούσων καὶ μιᾶς εἰδοποιήσεως περὶ πωλήσεως τυροῦ Κρητικοῦ καὶ οἴνου Μαλβουαζίας.

Διότι πράγματι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τὸν τέταρτον τροχὸν τῆς ἁμάξης ἐν Αἰγύπτῳ εἶναι μία ἀφελὴς ἀκαταστασία, μία τοποθέτησις sans façon, μία παραμέλησις τῶν σπουδαίων καὶ ἔξαρσις τῶν ἀσημάντων, ἡ ὁποία παραβλάπτει σπουδαίως τὸν ἐθνικώτατον καὶ ἄξιον πολλῆς ἐκτιμήσεως Ἑλληνικὸν τῆς Αἰγύπτου τύπον.

Ἀργότερον ὅταν ἔλαβα πλέον ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν ἐντόπιον δημοσιογραφίαν ἔσχον πολλάκις τὴν εὐκαιρίαν νὰ θαυμάσω καὶ ν' ἀπορήσω διὰ πράγματα τὰ ὁποῖα συνέβησαν τόσον διαφορετικὰ ἀφ' ὅ,τι ἠδυνάμην νὰ τὰ φαντασθῶ ὥστε νὰ μ' ἐμβάλουν εἰς πραγματικὴν ἀμηχανίαν.

***

Ἡ πολιτικὴ ἀρθρογραφία δὲν ὑστερεῖ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Καὶ αἱ τρεῖς Ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες διευθύνονται ὑπὸ ἀνδρῶν οἵτινες καὶ ἱκανοὶ καὶ κάλλιστα κατηρτισμένοι εἶναι τοιουτοτρόπως δὲ εἰς πᾶσαν περίστασιν κα καταλλήλως διαχειρίζονται τὰ θέματα καὶ εἰς τὰ ἐθνικά μας ζητήματα ἀπεδόθη πάντοτε ἡ δέουσα σημασία.

Δυστυχῶς ὅμως τὸ αὐτὸ δὲν συμβαίνει εἰς τὸ κατώτερον προσωπικόν· ἡ δημοσιογραφία θεωρεῖται κάτι ὅλως πάρεργον ἂν μὴ ἀναξιοπρεπές οὕτω δὲ νέοι ἄνθρωποι οἵτινες νὰ ἐργασθῶσιν ὡς ρεπόρτερ δὲν εὑρίσκονται καὶ αἱ διευθύνσεις τῶν ἐφημερίδων ἀναγκάζονται νὰ στρατολογοῦν ὅπως ὅπως ἀνθρώπους ἀκαταρτίστους καὶ ἀγραμμάτους.

Ἐνθυμοῦμαι ἕνα ρεπόρτερ Ἑλληνικῆς τινος ἐφημερίδος ὁ ὁποῖος μετέβαινεν εἰς τὸ χρηματιστήριον, ὅπου ἐκτίθενται τὰ τηλεγραφήματα Γαλλιστί, ἐκεῖ δὲ αὐτός, ἀγνοῶν τὴν Γαλλικήν, ἠναγκάζετο νὰ ζωγραφίζῃ τὰς λέξεις· κάποτε μάλιστα παρέλειψε μίαν ὁλόκληρον γραμμὴν καὶ τὸ νόημα ἐξήχθη τόσον ἐστρεβλωμένον, ὥστε ἀπὸ ἐπιχορηγήσεώς τινος ἤτις ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ εἰς τὴν Σκωτικὴν ἐκκλησίαν, τὴν ἑπομένην μετεφράσθη ὅτι Ἀγγλικὴ ἐκστρατεία ἡτοιμάζετο δὲν ἠξεύρω διὰ ποῦ.

Ἀλλὰ οἱ μεταφραστικοὶ μαργαρῖται τῶν αἰωνίων δημοσιογραφικῶν χρονικῶν δὲν θὰ ἔχουν ποτὲ τὴν λάμψιν τοῦ περιφήμου ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ἠλιεύθη εἰς τὰς στήλας μιᾶς τῶν τριῶν Ἀλεξανδρινῶν ἐφημερίδων. Τηλεγραφικῶς εἶχεν ἀγγελθῆ, ὅτι μεταξὺ τῶν ἐν Κόγκῳ Βελγικῶν καὶ Ἀγγλικῶν κτήσεων εἶχεν ἀποφασισθῆ ν' ἀπομείνῃ διάμεσον κράτος — état tampon — δὲν ἐνθυμοῦμαι ποία λωρὶς Ἀφρικανικῆς γῆς. Ὁ Ἀλεξανδρινὸς μεταφραστής, τηλεγραφικῶς ἐνοιῶν νὰ τελειώσῃ τὴν ἐργασίαν του, μετέφρασε τὸ état tampon διὰ τῶν λέξεων «τεταπωμένον κράτος» καὶ τοιουτοτρόπως, Κύριος οἶδε πῶς φανταασθεὶς τὸ πρᾶγμα, κατέληξεν εἰς κωμικωτάτην πραγματικῶς μετάφρασιν.

***

Προελάβομεν ὅμως νὰ εἴπωμεν, ὅτι εἰς πάσας τὰς περιστάσεις καθ' ἃς πρόκειται περὶ σοβαρῶν ἐθνικῶν ζητημάτων. ὁ Ἀλεξανδρινὸς τύπος ἀνεδεικνύετο ἄξιος τῆς ἀποστολῆς του. Ὁ διευθυντὴς τοῦ «Τηλεγράφου» κ. Κυριακόπουλος, εἷς τῶν ἀξιολογωτέρων Ἑλλήνων δημοσιογράφων, ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐκκεντρικὴν, τὴν παράτολμον δημοσιογραφίαν. Διακαιόμενος ὑπὸ πατριωτισμοῦ, εἶναι ὁρμητικώτατος εἰς τὰς ἐπιθέσεις του, ἐνίοτε δὲ διατυπώνει ἰδέας ἐν τῷ φύλλῳ του, αἱ ὁποῖαι παρὰ τοῦ πρακτικοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας κόσμου θεωροῦνται οὐτοπίαι, ἀλλαχοῦ ὅμως θὰ προσεπόριζον φανατικοὺς θαυμαστάς.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ «Τηλεγράφου» κ. Σ. Λιάτσης εἶναι ὁ συμπαθέστερος δημοσιογραφικὸς τύπος τῆς Αἰγύπτου. Ναρκώτατος ἀκόμη, τελείως ὅμως κατηρτισμένος, ἔχει κατακτήσει τὰς συμπαθείας ὅλων, ἰδίως ὅμως τῆς τάξεως τῶν ἐμπόρων καὶ βιομηχάνων, τῶν ὁποίων τὰ δίκαια εὐθαρσῶς πάντοτε ὑπερησπίσθη καὶ παρ' οἷς πραγματικῶς λατρεύεται. Τὰ ἄρθρα τοῦ κ. Λιάτση, τεχνικωτάτης γλαφυρότητος καὶ ἐλαφρᾶς τινος εἰρωνείας, ἀναγινώσκονται ἀπλήστως καὶ ἀσκοῦσι μεγάλην ἐπιρροήν.

***

Ἀλλ' ἡ πόλις, ἡ ὁποία ὅπως ὅλαι αἱ Ἑλληνικαὶ κοινωνίαι εἶναι σχεδὸν ὁμοιόμορφος, ἄνευ τόπων εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, παρέχει δύο τρεῖς τοιούτους θαυμασίως διαγεγραμμένους,

Ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐπισκεφθῇ κανεὶς τὴν Αἴγυπτον καὶ νὰ μὴ γνωρίσῃ τὸν πολιὸν ἐκεῖνον νομοδίφην δημοσιογράφον τὸν κ. Γ. Π, παράδοξον εἶδος ἀνθρώπου, μὲ φωνὴν τενεκὲ συρομένου εἰς τοὺς δρόμους, μὲ χειρονομίας Ἄγγλου κλάουν, μὲ ἰδέας Ἀμερικανοῦ ὀδοντοστατροῦ, μὲ τὸ ἀνώτατον ρεκὸρ τῆς ἀνθρωπίνης φλυαρίας. Κάποτε ἰατρὸς φίλος του. διὰ νὰ τὸν κάμῃ νὰ σιωπήσῃ, τὸν συνεβούλευσε νὰ μὴν ὁμιλῇ πολύ, διότι ἔχει ἀρχὰς φαρυγγίτιδος. Ὁ νομοδίφης τὴν ἑπομένην ἐθεάθη μασῶν καραμέλας καὶ ἀπὸ τὰς δύο σιαγόνας, ἀλλὰ σιωπῶν... δὲν ἐθεάθη ποτέ.

[Ἕπεται συνέχεια]

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ν. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗ & Μ. Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗ

Ο ΓΑΜΠΡΟΣ ΜΑΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ

ΚΥΡΑ-ΛΟΞΗ. (*Σπεύδουσα ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν*). Τώρα διορθωθήκαμε!. Ἡ μία ἀπὸ 'δῶ, κ' ἡ ἄλλη ἀπὸ 'κεῖ...

ΒΑΡΔΟΥΚΑΗΣ. Ἔννοια σου, δὲν εἶναι τίποτε! Γυναικεία λιποθυμία... Θὰ περάσῃ... (*Βαίνων πρὸς τὴν Μπέττυ*). Μπέττυ... Ἡ μητέρα της φταίει δὲν φταίει αὐτή...

ΚΥΡΑ-ΛΟΞΗ. (*Τρίβουσα τοὺς κροτάφους τῆς Εὐλαλίας*). Δὲν εἶναι τίποτε... Κυρία Εὐλαλία, κυρία Εὐλαλία.

ΕΥΛΑΛΙΑ. (*Μὲ συνεσφιγμένους τοὺς ὀδόντας*). Ἀχ! πῶς μᾶς τὸκανες αὐτό, γαμπρέ μου... Νὰ μὴ μᾶς λυπηθῇς!

ΒΑΡΔΟΥΚΑΗΣ. Κολοῦ κακοῦ ἄς στείλω γιὰ γιατρό. (*Βαίνων πρὸς τὸ βάθος*). Παντελῆ!... Φλώρα!... Παντελῆ!...

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Οἱ ἄνω καὶ ΠΑΝΤΕΛΗΣ.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ. (*Διὰ τοῦ βάθους*). Τί τρέχει, κὺρ Λαμπρο; (*Ἀκούεται κρότος ἁμάξης ἐρχομένης. Ὁ Παντελῆς σπεύδει πρὸς τὸ παράθυρον*). Ἄ! νὰ τὸ ἁμάξι ἔρχεται.

ΕΥΛΑΛΙΑ. (*Ἐγειρομένη ἀίφνης*). Ἔρχονται! Ὁ Ἀνρί! (*Βαίνει πρὸς τὸ παράθυρον*). Ἄ! νὰ τον ὁ Κυριάκος, καὶ ἔχει τὸ χέρι του δεμένο.. Ἐπληγώθηκε, φαίνεται!... (*Βλέπουσα αἰφνης τὴν Μπέττυν*). Μπά! παιδί μου, τί ἔπαθες;

ΚΥΡΑ-ΛΟΞΗ. Νὰ λιποθύμησε κι' αὐτή.

ΕΥΛΑΛΙΑ. Σήκω, παιδί μου, δὲν εἶναι τίποτε... Ὁ μπαμπᾶς σου ἐπληγώθη... Ὁ Ἀνρὶ εἶναι καλὰ...

ΜΠΕΤΤΥ. (*Ἐγειρομένη*). Ἀχ!

ΒΑΡΔΟΥΚΑΗΣ (*Ἰδιᾳ*). Χαρᾶς στὴν ἀγάπη ποὺ ἔχει στὸν μπαμπά της!

ΚΥΡΑ-ΛΟΞΗ. Δεκαεπτὰ χρόνια τώρα ποὺ πέθανεν ὁ μακαρίτης, τέτοιο πρᾶγμα δὲν ξανάειδα!

ΠΑΝΤΕΛΗΣ. (*Παρὰ τὴν θύραν*). Νὰ ὁ ἀφέντης.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ

Οἱ ἄνω, ΚΛΩΝΑΡΑΣ καὶ ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΣ.

(*Ὁ Κλωναρᾶς ἔχων τὸν δεξιὸν βραχίονα ταινίᾳ ἀναδεδεμένον, εἰσέρχεται στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ Πρωτονοταρίου, βραδὺ βαίνων καὶ χλωρός, μετά τινος σοβαρότητος*).

ΕΥΛΑΛΙΑ. (*Σπεύδουσα*). Ἐσὺ ἐμονομάχησες;

ΚΛΩΝΑΡΑΣ. (*Σοβαρῶς*). Ἐγώ, ναί... (*Ἰδίᾳ*). Ἀκοῦς ἐκεῖ ὁ ἀστυνόμος νὰ μὴν ἔλθῃ! Ἂς γίνω μιὰ ὁπουργὸς καὶ τοῦ δείχνω 'γώ!...

ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΣ Καὶ πῶς συνέβη τὸ πρᾶγμα, κύριε Κλωναρᾶ;

ΚΛΩΝΑΡΑΣ. Δηλαδή... ἀκριβῶς... ἡ μονομαχία δὲν... πῶς νὰ σᾶς 'πῶ... Νά! ἐπήγαινα μὲ τὸ ἁμάξι πρὸς τὸ προσδιορισθὲν μέρος... ἀπὸ μακρυά, μόλις ἀντικρύζω τὸν ἀντίπαλόν μου, ἀρχίζω νὰ ἐξάπτωμαι... μὲ καταλαμβάνει ὁ θυμός... ζητῶ νὰ πηδήσω ἀμέσως κάτω πρὶν σταθῇ τ' ἁμάξι... προσπαθῶ ν' ἀνοίξω τὴν πόρτα... τὸ τζάμι ἦτο ἀνεβασμένο... δίνω μιὰ μὲ τὸ χέρι μου εἰς τὸ γυαλί... καὶ τὸ σπάω... ἀλλὰ κόβω καὶ τὸ χέρι μου... κ' ἔτσι δὲν ἔγεινε ἡ μονομαχία, καὶ τὴν γλύτωσεν ὁ γυιὸς τῆς Μακρίδαινας!

ΚΥΡΑ-ΛΟΞΗ Ἄχ! Παναγία μου!..

ΕΥΛΑΛΙΑ. Ἐσταθῆς ὅμως ἀνδρεῖος!... αἴ!;

ΚΛΩΝΑΡΑΣ. Ἀνδρεῖος;! Ἔπρεπε νὰ βλέπες μὲ τί ἀπάθεια ἐκύτταζα τὸν ἀντίπαλόν μου!...

ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΣ. Εὖγε!... (*Τῷ Παντελῇ*). Ξέρεις ποῦ κάνει καὶ γιὰ ὁπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν...

ΚΛΩΝΑΡΑΣ. Μόλις εἶδε τὸ αἷμα ἐκεῖνος ἐκοκκίνισε, ἐκιτρίνησε, ἐταράχθηκε... καὶ μοῦ λέγει... Pardon...

ΜΠΕΤΤΥ. Τὸν κοῦμένο τὸν μπαμπᾶ!

ΕΥΛΑΛΙΑ. Ἄ! σοῦ ἐζήτησε pardon!.. τὸν πολιτάνθρωπο!...

ΒΑΡΔΟΥΚΑΗΣ (*Μετὰ δυσπιστίας*). Ὁ Μακρίδης pardon!

ΚΛΩΝΑΡΑΣ. Βέβαια! Δηλαδή μοῦ 'πε.. νὰ τοῦ πάρω pardon... καὶ τοῦ 'πῆρα... (*Ἰδίᾳ*). Οὔ! κ' αὐτὸς ὁ Βορβουκλῆς!...

ΒΑΡΔΟΥΚΑΗΣ. (*Γελῶν*). Ἄ! ἔτσι... ναί!...

ΚΛΩΝΑΡΑΣ. Ἄλλη φορὰ ὅμως... προκειμένου νὰ μονομαχήσω, θὰ πηγαίνω ἔφιππος διὰ νὰ μὴ βρίσκονται 'μποστά μου τζάμια καὶ...

ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΣ. Αἴ... ὀφοῦ εἶναι περαστικά, δὲν πειράζει... ἂς κυττάξωμε τώρα τὴν ἐκλογή... 'ξέρετε πρέπει νὰ καταβάλωμεν τὰ ἔξοδα τῆς κάλπης σήμερον...

ΚΛΩΝΑΡΑΣ. Ἐννοεῖται... ἀμέσως... ἀλλὰ ποῦ εἶναι ὁ Ἀνρί; Πῶς δὲν ἦλθε νὰ μὲ ἴδῃ:...

ΒΑΡΔΟΥΚΑΗΣ. Ὁ Ἀνρί!...

ΕΥΛΑΛΙΑ (*Διακόπτουσα καὶ κεραυνοβολοῦσα αὐτὸν διὰ τοῦ βλέμματος*). Τὸ καθμένο τὸ παιδὶ δὲν ἐβάσταξε... καὶ ἦλθε ἔξω νὰ μονομαχήσῃ...

ΚΛΩΝΑΡΑΣ. Δὲν ἐφάνηκε ὅμως πουθενά...

ΒΑΡΔΟΥΚΑΗΣ. Φίλε μου, κάνε καρδιὰ καὶ ἄκουσε τὰ πράγματα ξηρὰ-ξηρά. Ὁ κύριος Στίγκιξον τὸ ἔστριψε.. Εἶμαι βεβαιότατος... καὶ τώρα τὸν ζητεῖ ἡ ἀστυνομία..

ΚΛΩΝΑΡΑΣ. Ὁ Ἀνρί!... ἡ ἀστυνομία!...

ΚΥΡΑ-ΛΟΞΗ. Βάϊ, βάϊ!

ΜΠΕΤΤΥ. Χάχ! ἄχ! ἆ! Καλὲ ἐγὼ 'ξέρω ποῦ εἶναι... Πάει στοῦ Σπηλιόπουλου... Χθὲς τὸ βράδυ ποῦ τελείωσεν ὁ χορὸς μοῦ ἐζήτησεν ὅλα τὰ κοσμήματά μου νὰ τὰ δώσῃ νὰ τοὺς βάλουν τὸ μονόγραμμά μου καὶ τὸ οἰκόσημόν του..

ΒΑΡΔΟΥΚΑΗΣ· Καὶ τοῦ τἄδωσες;

ΜΠΕΤΤΥ. Βεβαιότατα!...

ΒΑΡΔΟΥΚΑΗΣ. Μπρρρρρ!...

ΕΥΛΑΛΙΑ. (*Μετὰ τύφου καὶ ὡσεὶ θριαμβεύουσα*). Ὁρίστε! Σ' ἀρέσει τώρα;

ΒΑΡΔΟΥΚΑΗΣ. Μ' ἀρέσει καὶ πολὺ μάλιστα!... Τώρα πειὰ εἶμαι βέβαιος πῶς ἔφυγε χωρὶς ἄλλο.. Κι' ἂν ἔφυγε μὲ μόνον αὐτὰ θὰ εἶσθε τυχεροί... Ὁ γαμπρός μας, φίλε μου, εἶναι σπουδαῖος λωποδύτης!

ΕΥΛΑΛΙΑ. Ἄ! μὰ τὸ παράκαμες!

ΚΛΩΝΑΡΑΣ. Λωποδύτης!... Καὶ ἡ προῖκα; (*Βαίνει πρὸς τὸ γραφεῖόν του. ὅπου εἶχεν ἐναποτεθειμένα τὰ χρήματα*),

ΒΑΡΔΟΥΚΑΗΣ. Ποιὰ προῖκα;

ΚΛΩΝΑΡΑΣ. (*Ἐνῷ ῥαδίζει ἔτι*). Ποῦ ἤθελα νὰ τοῦ δώσω..

ΒΑΡΔΟΥΚΑΗΣ. (*Σπεύδων κατόπιν του*). Θὰ τὴν πῆρε, γιὰ νὰ τῆς βάλῃ τὸ οἰκόσημόν του!

ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΣ Λές;

ΚΥΡΑ-ΛΟΞΗ. Καὶ τί προῖκα!...

ΚΛΩΝΑΡΑΣ. (*Ἀνοίξας ἤδη τὸν σύρτην καὶ ἐρευνῶν περιεστῶς*). Μοῦ τὴν ἔκλεψε.. Ὠ! (*Πίπτει ἐπὶ καθίσματος*).

ΜΠΕΤΤΥ. Ὁ Ἀνρί; Ὠ! καὶ μ' ἀφίνει χήρα! (*Πίπτει λιποθυμος*).

ΠΑΝΤΕΛΗΣ. Βρὲ τὸν κανάρια!

ΕΥΛΑΛΙΑ. (*Σπεύδουσα πρὸς τὴν Μπέττυν πίπτουσαν λιποθυμον*). Μὰ τί πατέρος εἶσαι σύ; Δὲν λυπᾶσαι τὸ παιδί σου;

ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΣ. (*Τῷ Κλωναρᾷ*). Τοὺς ἐκλογεῖς!...

ΠΑΝΤΕΛΗΣ. Τὸν ταμία τοῦ Πανεπιστημίου!

ΚΛΩΝΑΡΑΣ. Ὤχ! ἀδελφὲ καὶ σύ, τί ἐκλογεῖς καὶ ξεκλογεῖς!... Μὲ τί θὰ πληρώσωμε τὴν κάλπη!

ΚΥΡΑ-ΛΟΞΗ. Ἀμ τῶλεγα ἐγώ. (*Σπεύδει πρὸς τὴν Μπέττυν*).

ΒΑΡΔΟΥΚΑΗΣ. (*Τῷ Κλωναρᾷ*). Ἔ! τώρα τί λές;

ΚΛΩΝΑΡΑΣ. Εἶχες δίκηο, Λάμπρο...

ΠΡΩΤΟ ΟΤΑΡΙΟΣ. Καὶ τώρα;

ΚΛΩΝΑΡΑΣ Τώρα 'ξέρεις τί μοῦ χρειάζεται;... Δυὸ μοῦντζες!

ΚΥΡΑ-ΛΟΞΗ (*Ἀπὸ τῆς θέσεώς της*). Σὰν ἀργὰ μοῦ φαίνεται...

ΚΛΩΝΑΡΑΣ. Δυὸ μοῦντζες.. μὰ δυστυχῶς τὸ ἕνα μου χέρι εἶναι δεμένο καὶ μόνο μιὰ 'μπορῶ νὰ δώσω. (*Δίδει μιὰ μοῦντζα εἰς τὸ πρόσωπόν του μὲ τὸ ἀριστερὸ χέρι*).

ΠΑΝΤΕΛΗΣ. Μὴ ἀφέντη! Κριθαράκι ἔχεις; Δὲν κάνει μόνος σου!

ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΣ. Καὶ ὅμως ἡ πασιέντζαις ἔδειχναν τὸ ἐναντίον!...

(*Πίπτει ἡ αὐλαία*).

ΤΕΛΟΣ